Llyfrgelloedd
Libraries

CYNLLUN BUSNES LLYFRGELLOEDD

2025 - 2030

CEFNDIR

Lansiodd Awen ei strategaeth bum mlynedd newydd ar 1 Hydref 2025, gan nodi degfed pen-blwydd y dyddiad y dechreuodd yr elusen gofrestredig weithredu. Wrth wraidd y strategaeth mae nod i greu lleoedd a phrofiadau sy'n rhoi ymdeimlad o bwrpas, hunaniaeth, mynegiant ac yn bennaf oll ymdeimlad o berthyn. Mae'r strategaeth wedi'i seilio ar bwrpas, gweledigaeth a gwerthoedd Awen.

Ein Pwrpas
Gwneud bywydau pobl yn well.

Ein Gweledigaeth
Creu cymunedau diwylliannol bywiog lle mae pawb yn teimlo eu bod yn perthyn.

Ein Gwerthoedd
Creadigol; cydweithredol; grymusol; teg.

Mae'r strategaeth yn gosod y cyfeiriad ar gyfer gwaith Awen ar draws ei holl wasanaethau: o lyfrgelloedd i theatrau, ac o'n parc gwledig i'n prosiectau ar gyfer oedolion ag anableddau dysgu. Mae'r strategaeth yn grwpio ein hymateb o dan bum prif ganlyniad:

1. **Amgylchedd Iach**
   Amgylchedd iach lle bydd cenedlaethau'r dyfodol yn elwa o blaned lanach, mwy gwydn sy'n cael ei deall yn well.
2. **Ieoedd Bywiog i Fyw a Gweithio Ynddynt**
   Lleoedd bywiog i fyw a gweithio ynddynt gydag economïau lleol sy'n tyfu, ymdeimlad balch o hunaniaeth a lle mae pawb yn cael y cyfle i gyflawni eu potensial.
3. **Ymgysylltu ac Ymdeimlad o Bwrpas**
   Mae pawb yn cael y cyfle i deimlo'n ymgysylltiedig a byw gyda, neu ddatblygu, ymdeimlad o bwrpas, gyda mynediad at sgiliau, cefnogaeth a chymorth pan fydd ei angen arnynt.
4. **Cymunedau Iach**
   Cymunedau iach lle mae pawb yn cael y cyfle i fyw bywydau iach.
5. **Sefydliad Cynaliadwy**
   Sefydliad cynaliadwy, gydag Awen yn cael ei ystyried yn gyflogwr cyfrifol, teg, dibynadwy ac yn bartner o ddewis.

Gwasanaeth llyfrgell Awen yw'r mwyaf o feysydd busnes Awen o ran staffio, a bydd ganddo rôl hanfodol wrth gyflawni'r canlyniadau hyn. Mae ymrwymiad ein llyfrgelloedd i gyflawni'r canlyniadau hyn wedi'u nodi isod.

EIN GWASANAETH LLYFRGELLOEDD A CHYNLLUN BUSNES Y LLYFRGELLOEDD

Darperir gwasanaeth llyfrgell Awen gan Ymddiriedolaeth Ddiwylliannol Awen mewn partneriaeth â Chyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr. Mae Awen yn rheoli chwe llyfrgell amser llawn (un ohonynt yn gartref i Lyfrgell Hanes Lleol y fwrdeistref sirol), dwy lyfrgell gymunedol ran-amser a'r gwasanaeth dosbarthu Llyfrau ar Olwynion. Rydym yn cefnogi ac yn stocio dwy lyfrgell gymunedol ychwanegol mewn lleoliadau sydd wedi'u staffio a'u rheoli gan Halo Leisure; rydym hefyd yn rheoli casgliad mawr o lyfrau sydd wedi'i lleoli yn Llyfrgell y Pîl.

Rhai o brif nodau'r gwasanaeth llyfrgell yw:

- Gwella llythrennedd pobl o bob oed a chefnogi darllen er pleser;
- Gwella lles a balchder pobl yn y gymuned;
- Darparu mynediad diduedd at ffynonellau gwybodaeth ddibynadwy;
- Parhau i roi darllen wrth wraidd yr hyn a wnawn;
- Datblygu mannau llyfrgell newydd, ysbrydoledig;
- Creu mannau a chyfleoedd sy'n gwella bywydau plant; a
- Cyfrannu at yr agenda sgiliau digidol.

Mae'r Cynllun Busnes Llyfrgelloedd wedi'i lunio gan gyfres o ddogfennau strategol a gyhoeddwyd gan bartneriaid lleol a chenedlaethol, yn ogystal â sawl arolwg defnyddwyr llyfrgelloedd ac ymgynghori â staff. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Strategaeth sefydliadol Awen 2025-30;
- *'Llyfrgelloedd Cyhoeddus yn Cefnogi Cymunedau Cynaliadwy a Chysylltiedig'*, seithfed fframwaith ansawdd Llywodraeth Cymru o Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru;
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol;
- Llywodraeth Cymru. *Y Rhaglen Lywodraethu 2021-2026*
- Llywodraeth Cymru. *Blaenoriaethau ar gyfer Diwylliant (2025)*
- Fframwaith Moesegol CILIP (Cymdeithas y Llyfrgell a Gwybodaeth)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr. *Cynllun Corfforaethol 2023-28*
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr. *Strategaeth Hybiau Cymunedol (Tachwedd 2025)*

Llyfrgelloedd Awen mewn Rhifau

Dros 382,000 o ymweliadau â llyfrgelloedd yn 2024-25.	**Dros 327,000 o lyfrau wedi eu benthyg** yn 2024-25.
Dros 4,000 o aelodau llyfrgell newydd yn 2024-25.	Mae **dros 69,000 o lyfrau digidol a sain wedi'u lawrlwytho** yn 2024-25.
Mae **83%** o ddefnyddwyr yn dweud bod y llyfrgell ***wedi gwneud gwahaniaeth i'w bywyd***.[1]	Mae **63%** o ddefnyddwyr yn dweud bod y llyfrgell wedi eu ***helpu i ddysgu neu ddatblygu sgiliau newydd***.[1]
Mae **97%** o ddefnyddwyr yn cytuno bod y llyfrgell ***yn hwyliog, yn ddiogel ac yn gynhwysol***.[1]	Mae **85%** o ddefnyddwyr yn graddio'r gwasanaeth cyffredinol fel ***rhagorol***; canmolwyd staff yn aml am ***gyfeillgarwch*** a ***chymwynasgarwch***.[1]
Mae **56.9%** o ddefnyddwyr wedi defnyddio **cyfrifiaduron** llyfrgell.[2]	Mae **54%** yn defnyddio **Wi-Fi am ddim** y llyfrgell.[2]
Mae **49%** wedi gofyn i staff y llyfrgell am help gyda **thechnoleg**.[2]	Mae **98%** o blant yn dweud bod y llyfrgell yn eu helpu i ***"ddysgu a darganfod pethau"***.[3]
Mae **97%** o blant yn dweud bod y llyfrgell ***yn gwneud eu bywydau yn well***.[3]	Mae **94%** o blant ***yn hynod fodlon*** â'r gwasanaeth llyfrgell.[3]

1. Yn seiliedig ar Arolwg Defnyddwyr Oedolion 2023
2. Yn seiliedig ar Arolwg TG Oedolion 2024
3. Yn seiliedig ar Arolwg Defnyddwyr Plant 2022

EIN CYFLEUSTERAU LLYFRGELL

Mae ein darllenwyr yn dweud wrthym fod darparu llyfrgelloedd deniadol, wedi'u stocio'n dda yn parhau i fod yn bwysig, ond nid yw'r cynnig llyfrgelloedd traddodiadol bellach yn ddigonol i gael pobl newydd i fynychu ac i gyflawni'r canlyniadau y mae Awen yn angerddol amdanynt. Dros y blynyddoedd diwethaf, mae wedi dod yn amlwg bod gweithgareddau, digwyddiadau a gwasanaethau eraill wedi dod yn fwyfwy pwysig wrth ddod â phobl i mewn i lyfrgelloedd, ac felly mae'n hanfodol bwysig bod ein llyfrgelloedd yn gallu darparu ar gyfer y swyddogaethau hyn. Byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda'n partneriaid cyngor i ddatblygu'r model hyb gymunedol ymhellach a fydd yn dod â gwasanaethau lleol mwy gwerthfawr i'n llyfrgelloedd.

Elfen allweddol o'n cynlluniau strategol blaenorol yw ailddatblygu ein llyfrgelloedd lle bo modd, i ddarparu'r ôl troed hyblyg a all gynnal mwy nag un math o weithgaredd ar y tro yn ddelfrydol. Rydym hefyd eisiau caniatáu neu greu lle ar gyfer podiau gwaith, cyfarfodydd anffurfiol ac ystafelloedd cymunedol y gellir eu harchebu.

Ym mis Tachwedd 2024, ail-agorodd Llyfrgell Maesteg a llyfrgell hanes lleol y sir yn Neuadd y Dref Maesteg, a ailddatblygwyd, sy'n caniatáu mwy o ddigwyddiadau, gweithgareddau ar yr un pryd, cyfarfodydd, dosbarthiadau a gweithdai. Mae hefyd yn cynnig llyfrgell i blant a ddyluniwyd gan bensaer ac mae'n gartref i'r casgliad hanes lleol a theuluol mewn Ystafell Dreftadaeth bwrpasol.

Mae Llyfrgell Betws, sydd wedi'i lleoli yng Nghanolfan Bywyd Betws, wedi elwa o gyllid Grant Cyfalaf Trawsnewid Llywodraeth Cymru yn 2025 i greu gofod llyfrgell lachar a chroesawgar gyda dodrefn hyblyg, gan ganiatáu creu'r mannau sydd eu hangen ar gyfer gweithgareddau. Mae'r ystafell gyfarfod hefyd wedi'i hadnewyddu ac mae'n gaffaeliad go iawn i'r gymuned. Mae'r adeilad cyfan yn fwy cynaliadwy yn amgylcheddol trwy welliannau i inswleiddio a gosod paneli solar ffotofoltaidd a storio batri.

Hefyd yn 2025, mae gwaith adnewyddu ar raddfa fach yn Llyfrgell Sarn, sydd wedi'i lleoli yng Nghanolfan Gymunedol Sarn, wedi darparu dodrefn mwy modern a lle mwy hyblyg ar gyfer y gweithgareddau cymunedol sy'n dod â'r llyfrgell yn fyw. Helpodd grant arall gan Lywodraeth Cymru i Awen wella Llyfrgell Pencoed yn 2023. Agorwyd y mannau llyfrgell i fod yn llai ffurfiol, crëwyd ystafell gyfarfod fach sydd ar gael i'w llogi gan grwpiau cymunedol, ac mae gosod paneli solar yn cefnogi Awen i gyflawni ei uchelgeisiau i leihau carbon.

Symudwyd Llyfrgell Pen-y-bont ar Ogwr i safle a rennir gyda'r ganolfan chwaraeon lleol yn 2013. Ers y dyddiad hwnnw mae wedi cael ei foderneiddio ymhellach trwy newid ei gynllun i gynnig mwy o le i'r grwpiau mwy a gynhelir yno. Yn ystod 2021 fe wnaethom gyfnewid uned silffoedd mawr, sefydlog am uned debyg ar olwynion bach i ganiatáu mwy o hyblygrwydd a mwy o olau trwy'r lle. Rydym wedi creu lle sy'n gallu cael ei addasu i anghenion a hefyd wedi gosod pod cyfarfod a gweithfan.

Daeth y cyntaf o adnewyddiadau mawr llyfrgelloedd Awen yn 2019 wrth inni ailddatblygu Llyfrgell y Pîl. Dechreuodd hyn ein rhaglen o welliannau llyfrgelloedd a oedd i gyd â'r nod o greu ardaloedd llyfrgell modern, aml-ddefnydd gyda podiau cyfarfodydd, byrddau mwy ar gyfer gwaith cydweithredol, ac ymyriadau effeithlonrwydd ynni.

Mae gan Awen uchelgais i wella ei lyfrgelloedd eraill. Mae Llyfrgell Abercynffig yn gyfleuster mawr, annibynnol y gellid ei ad-drefnu i gael toiled hygyrch, podiau gwaith ac ystafell gyfarfod i'w llogi, gan ddarparu lle i bartneriaid allanol ddarparu gwasanaethau trwy weledigaeth hwb cymunedol Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Llyfrgell Porthcawl yw un o'n safleoedd prysuraf o ran nifer yr ymwelwyr a chyhoeddiadau llyfrau, ond mae ei gweithgareddau wedi'u cyfyngu'n fwy nag unrhyw un arall gan y diffyg lle a hyblygrwydd. Roedd grant bach o gyfnod Covid yn 2021 yn caniatáu inni wneud gwelliannau hanfodol i'r cynllun trwy adleoli'r cownter o ganol y llyfrgell ac ehangu'r llyfrgell blant nad oedd hyd yn oed yn ddigon mawr i ffitio dosbarth ynddo. Er gwaethaf y gwelliannau hyn, mae'r llyfrgell yn parhau i fod yn rhy fach ar gyfer maint y boblogaeth ac nid yw mynediad yn ddelfrydol, felly mae'r gwaith a wnaed hyd yma yn waith dros dro nes y gellir nodi adeiladau newydd.

CAMAU GWEITHREDU A CHERRIG MILLTIR AR GYFER Y GWASANAETH 2025-30

Amcanion y gwasanaeth llyfrgell ar gyfer 2025-30 yw:

- **Cryfhau cymunedau**
- **Dathlu diwylliant**
- **Hyrwyddo dysgu**
- **Gwella lles**
- **Gwell amgylchedd**

Mae'r rhain yn cyd-fynd â phum canlyniad strategol Awen.

1. AMGYLCHEDD IACH

Amgylchedd iach lle bydd cenedlaethau'r dyfodol yn elwa o blaned lanach, fwy gwydn a phlaned sy'n haws i'w deall.

Erbyn 2030, byddwn yn:

- Gosod solar ffotofoltaidd yn Llyfrgell Abercynffig i leihau'r defnydd o drydan grid o 25%.
- Gosod/gwella inswleiddio mewn llyfrgelloedd annibynnol i leihau'r defnydd o nwy o 10%.
- Amnewid fan diesel Llyfrau ar Olwynion gyda cherbyd trydan i leihau allyriadau carbon i sero.
- Cynyddu prynu cyflenwadau cynaliadwy a lleihau'r defnydd o siacedi llyfrau plastig a chyflenwadau crefft anghynaladwy.
- Llunio adroddiad a chynllun gweithredu sy'n amlinellu cyfraniad y gwasanaeth llyfrgell i'r argyfwng amgylcheddol.

2.

LLEOEDD BYWIOG I FYW A GWEITHIO

Lleoedd bywiog i fyw a gweithio gydag economïau lleol sy'n tyfu, ymdeimlad balch o hunaniaeth a lle mae pawb yn cael y cyfle i gyflawni eu potensial.

Erbyn 2030, byddwn yn:

- Datblygu'r cynnig treftadaeth yn Neuadd y Dref Maesteg a thu hwnt i ennyn diddordeb mwy o bobl â'u hanes lleol.
- Rhaglenni digwyddiadau a gweithgareddau llyfrgell yn Neuadd y Dref Maesteg y tu hwnt i'r llyfrgell ei hun.
- Adeiladu ar Rwydwaith Treftadaeth Ogwr drwy gyflawni'r prosiect 'Ogwr wedi'i Ddatgloi'.
- Cyflwyno rhaglen o deithiau cerdded stori awyr agored yng nghanol y tair tref ym Mwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.
- Trefnu arddangosfeydd hanes lleol ym Mhen-y-bont ar Ogwr a Maesteg.
- Cynnig cyfleoedd i ystod amrywiol o awduron mewn partneriaeth â Llenyddiaeth Cymru.
- mgorffori Artistiaid Cyswllt Awen yn y llyfrgell.
- Datblygu rhaglen brofiad gwaith strwythuredig wedi'i hanelu at unigolion sydd â phrofiad o ofal a'r rhai o gymunedau difreintiedig.
- Sefydlu Sgwad Ysgrifennu ar gyfer awduron ifanc sy'n dod i'r amlwg.

3.

YMGYSYLLTU AC YMDEIMLAD O BWRPAS

Mae pawb yn cael y cyfle i deimlo'n ymgysylltiedig a byw gyda neu ddatblygu ymdeimlad o bwrpas, gyda mynediad at sgiliau, cefnogaeth a chymorth pan fydd ei angen arnynt.

Erbyn 2030, byddwn yn:

- Cynnig cyfleoedd gwirfoddoli i hyfforddeion B-Leaf a Wood-B a'r gymuned anabledd dysgu ehangach.
- Sefydlu grŵp darllen ar gyfer pobl ag anableddau dysgu.
- Datblygu rhaglen aelodaeth ar gyfer gofalwyr ifanc mewn partneriaeth â Chyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.
- Cyflwyno mwy o sesiynau TGCh grŵp mewn partneriaeth â Chyflogadwyaeth Pen-y-bont ar Ogwr.
- Cynllunio a gweithredu'r rhaglen nesaf o amnewid caledwedd digidol mewn llyfrgelloedd.
- Cyflwyno rhaglen o weithgareddau codio i bobl ifanc.
- Darparu rhaglen o hyfforddiant ymwybyddiaeth/twyll ariannol.
- Cyflwyno sesiynau ymwybyddiaeth diogelwch digidol a deallusrwydd artiffisial.
- Gweithredu gwefan newydd Llyfrgelloedd Awen.
- Cynyddu'r defnydd o'n e-adnoddau.
- Paratoi cynllun ar gyfer adnewyddu a gwelliannau llyfrgelloedd yn y dyfodol y gellir eu cyflawni gyda chyllid grant.
- Casglu tystiolaeth ansoddol bod ein llyfrgelloedd yn parhau i gael effaith gadarnhaol ar fywydau pobl.
- Gwerthuso ein gweithgareddau a'n rhaglen ddigwyddiadau i sicrhau cyd-fynd ag anghenion a disgwyliadau cymunedau.
- Datblygu a hyrwyddo cynnig cydlynol i ysgolion.
- Darparu rhaglen reolaidd o ymweliadau/sgyrsiau awduron i blant ac oedolion.
- Cynnig aelodaeth llyfrgell gyffredinol, gydol oes o enedigaeth.
- Darparu'r canolfannau cymunedol newydd cyntaf mewn partneriaeth â Chyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

4.
CYMUNEDAU IACH

> Cymunedau iach lle mae pawb yn cael y cyfle i fyw bywydau iach.

Erbyn 2030, byddwn yn:

- Ymestyn partneriaeth cymorth clyw RNID ar draws mwy o lyfrgelloedd.
- Gweithio gyda Bwrdd Iechyd CTM i gyflwyno llyfrgelloedd fel datrysiad cymunedol.
- Sicrhau bod y rhai sydd â phroblemau iechyd sydd angen mynediad at wasanaethau yn y llyfrgell yn ymwybodol o'r cynnig.
- Darparu mwy o wybodaeth iechyd i'n cwsmeriaid sy'n gaeth i'r tŷ trwy ein gwasanaeth Llyfrau ar Olwynion.
- Ymgorffori rhaglen gyson, reolaidd o weithgareddau lles a gyflwynir gan bartneriaid a staff llyfrgell.
- Derbyn cydnabyddiaeth ffurfiol o Lyfrgelloedd Awen fel gwasanaeth sy'n gyfeillgar i ddementia.
- Cynnig darpariaeth gyson o weithgareddau i gefnogi'r rhai sy'n byw gyda dementia a'u teuluoedd.

5. SEFYDLIAD CYNALIADWY

> Sefydliad cynaliadwy, gydag Awen yn cael ei ystyried yn gyflogwr cyfrifol, teg, dibynadwy ac yn bartner o ddewis.

Erbyn 2030, byddwn yn:

- Sicrhau bod ein dewisiadau llyfrau a grwpiau darllen yn cynrychioli pobl o gymunedau amrywiol.
- Cynyddu'r defnydd o lyfrgell gan ddarllenwyr gwrywaidd.
- Recriwtio dau brentis llyfrgell.
- Ymestyn sesiynau sgwrsio Cymraeg i bob llyfrgell amser llawn drwy weithio mewn partneriaeth.
- Cyflwyno gweithgareddau a digwyddiadau rheolaidd ar lefel dysgwyr Cymraeg ym mhob llyfrgell.
- Gweithio mewn partneriaeth â Menter Iaith i ymgorffori mwy o weithgareddau dwyieithog mewn llyfrgelloedd.
- Defnyddio mwy o Gymraeg mewn cyd-destun cyfrwng Saesneg o ddydd i ddydd, gan gynnwys postiadau cyfryngau cymdeithasol.
- Defnyddio llyfrau a osodwyd yng Nghymru ar gyfer ein grwpiau darllen a'r cwis llyfrau blynyddol i ysgolion.

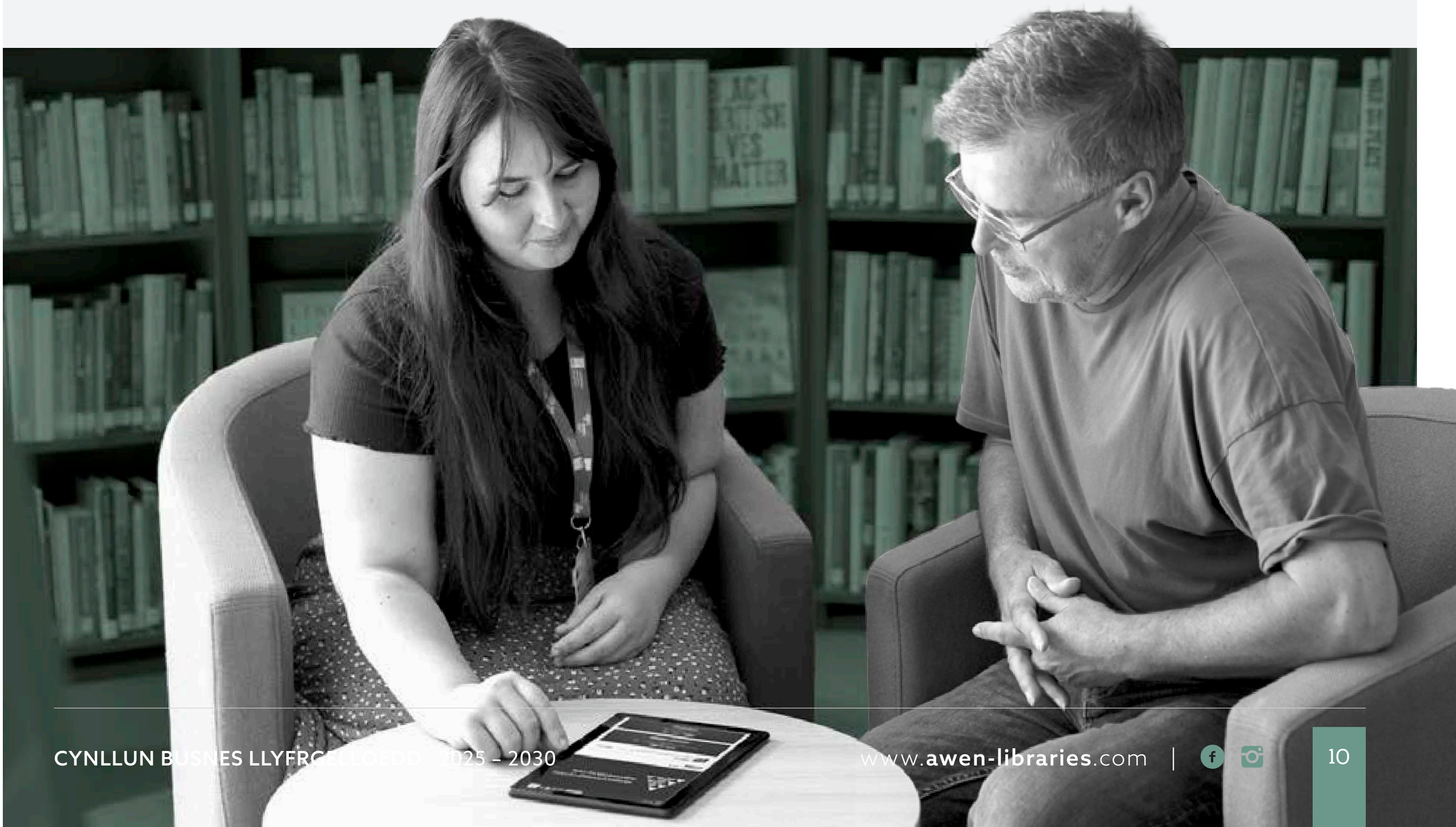

Ymddiriedolaeth
Ddiwylliannol
Cultural Trust

awen

INVESTORS IN PEOPLE®
We invest in wellbeing Gold
Rydym yn buddsoddi mewn llesiant Aur

INVESTORS IN PEOPLE®
We invest in people Silver
Rydym yn buddsoddi mewn pobl Arian

hyderus o ran anabledd ARWEINYDD
disability confident LEADER

amser i newid Cymru
time to change Wales

DYING TO WORK

We're an Age-friendly Employer

Fostering Friendly

Ymddiriedolaeth Ddiwylliannol Awen
Swyddfeydd y Stablau, Tŷ Bryngarw,
Brynmenyn, Pen-y-Bont, CF32 8UU

Awen Cultural Trust
Stable Offices, Bryngarw House,
Brynmenyn, Bridgend, CF32 8UU

+44 (0) 1656 754825
enquiries@awen-wales.com
www.awen-wales.com

Rhif elusen gofrestredig / Registered charity number: 1166908
Rhif cofrestru TAW / VAT registration number: 224 3341 44
Rhif gofrestredig / Company number: 09610991

Mae Ymddiriedolaeth Ddiwylliannol Awen wedi'i chofrestru yng Nghymru fel cwmni cyfyngedig drwy warant.
Awen Cultural Trust is registered in Wales as a company limited by guarantee.